

Program osnovna šola

GOSPODINJSTVO

Učni načrt

5. razred: 35 ur
6. razred: 52,5 ure
SKUPAJ: 87,5 ure

Osnovna šola z italijanskim učnim jezikom

5. razred: 17,5 ure
6. razred: 17,5 ure
SKUPAJ: 35 ur

Dvojezična osnovna šola

5. razred: 17,5 ure
6. razred: 17,5 ure
SKUPAJ: 35 ur

Program osnovna šola

GOSPODINJSTVO

Učni načrt

Predmetna komisija:

Irena Simčič, Zavod Republike Slovenije za šolstvo, predsednica

dr. **Verena Koch**, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta

Majda Gjerek, Osnovna šola Beltinci, Beltinci

Milena Mencigar, Osnovna šola Radenci, Radenci

Anica Nerad, Osnovna šola III Murska Sobota, Murska Sobota

Irena Veg, Osnovna šola Mladika, Ptuj

Strokovni recenzent:

dr. **Stojan Kostanjevec**, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta

Redakcijski popravki:

Irena Simčič, Zavod Republike Slovenije za šolstvo

Izdala: Ministrstvo RS za šolstvo in šport, Zavod RS za šolstvo

Za ministrstvo: dr. **Igor Lukšič**

Za zavod: mag. **Gregor Mohorčič**

Uredila: **Alenka Štrukelj**

Jezikovni pregled: **Nataša Purkat**, Lektor'ca

Ljubljana, 2011

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

37.091.214:64(0.034.2)

UČNI načrt. Program osnovna šola. Gospodinjstvo [Elektronski vir] /
predmetna komisija Irena Simčič ... [et al.]. - El. knjiga.
- Ljubljana : Ministrstvo za šolstvo in šport : Zavod RS za šolstvo, 2011

Način dostopa (URL):

http://www.mss.gov.si/fileadmin/mss.gov.si/pageuploads/podrocje/os/devetletka/predmeti_obvezni/Gospodinjstvo_obvezni.pdf

ISBN 978-961-234-962-2 (Zavod RS za šolstvo)

1. Simčič, Irena
255942400

Posodobljeni učni načrt za predmet gospodinjstvo v osnovni šoli je pripravila Predmetna komisija za posodabljanje učnega načrta za gospodinjstvo. Pri posodabljanju je izhajala iz učnega načrta za predmet gospodinjstvo, določenega na 23. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje leta 1998. Posodobljeni učni načrt je Strokovni svet RS za splošno izobraževanje določil na 114. seji leta 2008 in se z vsebinskimi in redakcijskimi popravki tega učnega načrta seznanil na 140. seji 17. februarja 2011.

KAZALO

1 OPREDELITEV PREDMETA.....	4
2 SPLOŠNI CILJI	5
2.1 Temeljna načela, ki jih upoštevamo pri uresničevanju splošnih ciljev.....	5
3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE	7
3.1 Modul: Ekonomika gospodinjstva	7
3.2 Modul: Tekstil in oblačenje	10
3.3 Modul: Bivanje in okolje.....	13
3.4 Modul: Hrana in prehrana.....	14
4 STANDARDI ZNANJA	17
4.1 Standardi znanja drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja.....	17
5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA.....	21
5.1 Uresničevanje ciljev predmeta.....	21
5.2 Individualizacija in diferenciacija	22
5.3 Medpredmetne povezave	22
5.4 Preverjanje in ocenjevanje znanja.....	26
5.5 Informacijska tehnologija.....	27
5.6 Domače naloge.....	28

1 OPREDELITEV PREDMETA

Osnovnošolski predmet gospodinjstvo pokriva več disciplin družboslovnega in naravoslovnega področja. Predmet omogoča razumevanje vloge posameznika in družine oziroma gospodinjstev v družbi. Pouk gospodinjstva učence spodbuja k razmišljanju o povezujočih problemih časa in k vključevanju v reševanje vprašanj posameznika, družine in družbe. Pri predmetu gospodinjstvo učenci pridobivajo znanja, veščine in spretnosti za čim bolj gospodarno izrabo virov v naravi in družbi, potrebnih za zadovoljevanje osnovnih življenjskih potreb.

Vsebine predmeta gospodinjstvo so naravnane na pridobivanje temeljnih znanj, spretnosti in veščin učencev o hrani, prehrani in zdravju, pripravi hrane, osebnih financah, družinski ekonomiki, potrošniški vzgoji, tekstilu in oblačenju, bivanju in okolju. Viri, ki jih upravljata posameznik in družina, so enako pomembni kot viri, ki se nanašajo na večje področje, npr. narodno gospodarstvo. Viri za zadovoljevanje potreb so: človeški viri, čas, energija, hrana in druge dobrine.

Zadovoljevanje potreb posameznika in družbe, ki vključuje našete vire pri predmetu gospodinjstvo, uresničujemo v štirih učnih modulih: Ekonomika gospodinjstva, Tekstil in oblačenje, Hrana in prehrana ter Bivanje in okolje.

2 SPLOŠNI CILJI

Učenci:¹

- spoznajo, razumejo, usvojijo, uporabijo in ovrednotijo pomen pravilne, varne in varovalne prehrane ter vpliv prehranskih navad in razvad na zdravje,
- se navajajo na zdravo in kulturno prehranjevanje in pravilno ter gospodarno uporabo živil,
- se naučijo načrtovati dnevne obroke hrane z upoštevanjem hranilnih in energijskih vrednosti posameznega obroka,
- se usposabljaajo za uporabo ustreznih gospodinjskih aparatov in pripomočkov in njihovo vzdrževanje z upoštevanjem varnosti pri uporabi,
- se naučijo sprejemati in ovrednotiti odločitve, ki temeljijo na znanju o osebni in družinski ekonomiki, potrebah, željah, ciljih, vrednotah in razpoložljivih virih ter na poznavanju ekonomske propagande in njenega vpliva na potrošnika,
- usposabljaajo se za smotrno gospodarjenje, varčnost pri uporabi materialnih dobrin, časa in energije,
- razvijajo smisel za zdravo, praktično in estetsko oblačenje,
- se usposabljaajo za funkcionalno, racionalno, higiensko, varno in estetsko urejanje bivalnega okolja ob upoštevanju etnoloških in arhitekturnih značilnosti,
- razvijajo spretnosti, delovne navade, vztrajnost in natančnost za vsakdanja opravila.

2.1 Temeljna načela, ki jih upoštevamo pri uresničevanju splošnih ciljev

1. načelo: Enakost med spoloma

To načelo uresničujemo z obveznim vključevanjem učencev v pouk gospodinjstva.

2. načelo: Enakopravnost skupnega dela

To načelo uresničujemo tako, da ne delimo nalog, aktivnosti in praktičnega sprostitevne dela za vsakodnevno nego in (samo)oskrbo po spolu.

¹ V tem učnem načrtu izraz *učenec* velja enakovredno za *učenca* in *učenko*. Enako izraz *učitelj* velja enakovredno za *učitelja* in *učiteljico*.

3. načelo: **Gospodarnost (Ekonomičnost)**

To načelo uresničujemo z navajanjem na gospodarno upravljanje virov, ki vključuje izbor, odločanje in prevzem odgovornosti v nekaterih okoliščinah.

4. načelo: **Ekološkost**

To načelo uresničujemo z razvijanjem odgovornosti za vzdrževanje in ohranjanje človekovega bližnjega in daljnega okolja ter z razvijanjem odgovornosti do osnovnih prostih dobrin: vode, zraka in zemlje.

5. načelo: **Ergonomija**

To načelo uresničujemo pri poučevanju praktičnega dela in spretnosti s tem, da smo pozorni na pravilne gibe, rabo časa, opreme in delovnega prostora.

6. načelo: **Etičnost**

To načelo uresničujemo z razvijanjem čuta za odgovornost, sožitje, pravičnost, spoštovanjem dela drugih itd.

7. načelo: **Estetika in kultura**

To načelo uresničujemo z razvijanjem učenčevih ustvarjalnih sposobnosti za estetsko opremljanje in dopolnjevanje osebnega prostora ter drugih prostorov doma in v šoli, z razvijanjem estetskega občutka za osebno urejenost pri oblačenju ter razvijanjem občutka za barvno in oblikovno skladnost pri pripravljanju in ponudbi jedi.

3 OPERATIVNI CILJI IN VSEBINE

5. RAZRED

3.1 Modul: Ekonomika gospodinjstva

Dom in družina – upravljanje virov

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none">• poznajo koncept družine in razumejo, da imajo družinski člani različne vloge in naloge v družini,• razumejo pomen imena in priimka ter domačega naslova,• interpretirajo pojme: pripadnost, varnost, zaščita, razvoj,• spoznajo načine preprečevanja nesreč doma.	<ul style="list-style-type: none">1. Dom in družina:<ul style="list-style-type: none">• zakaj potrebujemo dom in družino:<ul style="list-style-type: none">– pripadnost– varnost– zaščita– razvoj• kaj sta dom in družina• kaj je kot dom2. Starši in otroci:<ul style="list-style-type: none">• domača opravila• medsebojni odnosi3. Tudi doma so mogoče nesreče:<ul style="list-style-type: none">• padci• opekline• zastrupitve• udar strele• požar

Potrebe

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none">• razvijajo občutek odgovornosti za zadovoljevanje potreb,• določijo fizične, čustvene, intelektualne in socialne potrebe otrok, mladine, odraslih in starejših oseb,• razvijejo občutek pomoči ljudem v stiski in ljudem s posebnimi potrebami.	<ul style="list-style-type: none">1. Kaj potrebujem:<ul style="list-style-type: none">• osnovne (temeljne) potrebe, višje potrebe

Fizične potrebe

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none">• razvijajo odgovornost za svoje zdravje,• analizirajo pomen doma in družine za dobro fizično počutje, zdravje, higienske okoliščine, pravilno prehrano in za varstvo pred nesrečami.	<p>1. Zdravje:</p> <ul style="list-style-type: none">• zdravstveno počutje• fizične in športne aktivnosti• počitek, spanje• higiena:<ul style="list-style-type: none">– osebna– družinska– javna <p>2. Prehrana in zdravje</p>

Viri za zadovoljevanje potreb

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none">• razumejo, da so viri ključni za zadovoljevanje potreb,• razvrščajo vire,• razlikujejo med oglasnimi in drugimi informacijami v medijih, interpretirajo negativne učinke, ki jih spodbujajo oglasi in pojavi potrošništva.	<p>1. Viri za zadovoljevanje potreb:</p> <ul style="list-style-type: none">• omejenost virov• razumna raba virov <p>2. Družina kot vir in kot osnovna celica zadovoljevanja potreb, proces odločanja pri rabi virov:</p> <ul style="list-style-type: none">• potreba oziroma potrebe• želje• cilji• viri• odločitve <p>3. Razpoložljivost in uporaba virov:</p> <ul style="list-style-type: none">• čas• energija• hrana• denar• okolje• surovine <p>4. Poraba</p>

Čas

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none">• ponovijo opredelitve časovnih pojmov,• ovrednotijo porabo svojega časa,• si določijo čas za pomoč in skupne naloge v družini,• ovrednotijo porabo svojega prostega časa.	<p>1. Čas:</p> <ul style="list-style-type: none">• posameznikovo upravljanje časa• čas za učenje oziroma delo• prosti čas:<ul style="list-style-type: none">– za gospodinjstvo– za šport in rekreacijo– za izobraževanje

	– za razvedrilo – za praznovanja in posebne priložnosti • čas za počitek
--	--

Denar

Denar je dogovorjeno menjalno sredstvo in ga ljudje sprejemajo v poplačilo za blago in storitve. Skozi stoletja so imele vlogo denarja različne stvari, npr. školjke, kamni, noži, razne kovine. Najpogostejši kovini, ki so ju uporabljali za izdelavo kovancev, sta bili zlato in srebro. Običajno je veljalo, da je vrednost kovanca enaka vrednosti kovine. Danes običajno velja, da je vrednost materiala, iz katerega je izdelan denar, manjša od vrednosti denarja.

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • se seznanijo z oblikami denarja in različnimi načini plačevanja, • razlikujejo med prihodki in odhodki, • interpretirajo funkcije denarja, • izdelajo finančne načrte osebnih letnih stroškov (npr. za učenčevo obleko, obutev ipd.), • razvijajo odnos do denarja. 	1. Oblike denarja: <ul style="list-style-type: none"> • kovanci in bankovci • knjižni denar 2. Funkcije denarja: <ul style="list-style-type: none"> • menjalni posrednik • hranilec vrednosti • mera vrednosti • plačilno sredstvo 3. Načini plačila: <ul style="list-style-type: none"> • gotovinsko plačilo • obročno odplačevanje • plačilo z odlogom (plačilna kartica) • kombinirani načini posojila 4. Oblikovanje družinskega proračuna; gospodinjsko računovodstvo: <ul style="list-style-type: none"> • prihodki – prejemi • odhodki – izdatki • sprotno evidentiranje prejemkov in izdatkov • družinski proračun 5. Otroci in denar: <ul style="list-style-type: none"> • žepnina 6. Varčevanje: <ul style="list-style-type: none"> • delnice • vzajemni skladi • depozit

3.2 Modul: Tekstil in oblačenje

Pri pouku gospodinjstva učenec usvoji temeljno znanje o tekstilnih surovinah in tekstilijah. Znanje uporablja za izbor, nego in vzdrževanje svojih oblačil in ga medpredmetno povezuje z naravoslovjem in tehniko. Poleg ekonomskega in ekološkega vidika so pri tekstilu in oblačenju poudarjeni estetski vidiki in primernost oblačil za različne priložnosti. Na podlagi izkušenj, ki jih imajo učenci z obleko in obutvijo, vpeljemo osnove vzgoje potrošnika: izbor in nakup, načrtovanje nakupov, dobavitelji, kje kupovati, reklame in zaščita potrošnika, nega in vzdrževanje tekstilnih izdelkov.

Izbirni operativni cilji in vsebine so zapisani v poševnem tisku. Učitelj je pri izboru strokovno samostojen in pri tem upošteva značilnosti in interese učencev.

Tekstilne surovine

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Učenci: <ul style="list-style-type: none">• razlikujejo med naravnimi in med umetnimi vlakni,• razvrščajo in poimenujejo rastlinska in živalska vlakna ter umetna vlakna iz predelanih snovi,• s preizkusi razlikujejo lastnosti vlaken,• izdelajo in izpopolnjujejo zbirko Od tekstilnih surovin do blaga.	1. Tekstilna vlakna: <ul style="list-style-type: none">• naravna: rastlinska, živalska• umetna: iz predelanih snovi

Tkanine, pletenine in vlaknine

Tekstilnih surovin še ne moremo uporabljati. Po številnih postopkih v tekstilnih tovarnah iz njih dobimo ploskovne tekstilne izdelke ali blago, ki ga delimo na tkanine, pletenine in vlaknine.

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Učenci: <ul style="list-style-type: none">• <i>vedo, da s tkanjem oblikujemo tkanine na ročnih statvah ali na sodobnem tkalnem stroju,</i>• <i>poznajo osnovne tkalske vezave,</i>• <i>razlikujejo med tkanino, pletenino in vlaknino,</i>• izdelajo praktičen izdelek.	1. Mehanska predelava vlaknin: <ul style="list-style-type: none">• <i>tkanje</i>• <i>pletenje</i>• <i>izdelovanje vlaknin:</i><ul style="list-style-type: none">– <i>preja in oblike</i>– <i>tkalske vezave</i> 2. Ročno in strojno pletenje

Plemenitenje blaga

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Učenci: <ul style="list-style-type: none">• poznajo pomen plemenitenja blaga,• <i>izvedejo preproste preizkuse lastnosti blaga.</i>	1. Plemenitenje blaga 2. Lastnosti blaga: <ul style="list-style-type: none">• videz in otip• obstojnost proti mečkanju in krčenju• odpornost proti obrabi• pralnost• vpojnost• vodoodbojnost

Vrste in namen uporabe blaga

V današnjem času uporabljamo veliko več blaga, kot so ga predniki v preteklosti. Uporablja ga za oblačila in dodatke, gospodinjsko rabo in osebno higieno, posteljnino in za stanovanjsko opremo.

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Učenci: <ul style="list-style-type: none">• poznajo vrste blaga,• razvrščajo tekstilne vzorce po namenu uporabe,• izpopolnjujejo zbirko tekstilnih vzorcev in določijo namen uporabe, lastnosti blaga in surovine.	1. Vrste blaga; blago za: <ul style="list-style-type: none">• spodnje perilo• oblačila in dodatke• gospodinjsko rabo• osebno higieno• posteljnino• stanovanjsko opremo

Oblučila

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Učenci: <ul style="list-style-type: none">• spoznajo pomen oblačil,• poznajo – razvrščajo oblačila,• prepoznavajo oblike, namembnost in lastnosti oblačil,• spoznajo in najprimernejšo barvo, vzorec, vrsto blaga in linijo oblačila za različne priložnosti.	1. Oblučila in pomen oblačil: <ul style="list-style-type: none">• spodnja oblačila• gornja oblačila• poletna oblačila• zimska oblačila• športna oblačila

Dobavitelji

Zaradi pomanjkanja časa, omejenih prihodkov in velike izbire opravljamo svoje nakupe na različne načine.

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Učenci: <ul style="list-style-type: none">• prepoznajo različne tipe trgovin,	1. Trgovine: <ul style="list-style-type: none">• diskont:

<ul style="list-style-type: none"> • interpretirajo prednosti in pomanjkljivosti različnih oblik nakupov, • spoznajo vlogo varstva potrošnikovih pravic. 	<ul style="list-style-type: none"> ☐ tovarniška trgovina ☐ trgovina z nižjimi cenami • katalogska ponudba in prodaja • TV-prodaja • prodaja na domu • prodaja s prodajnimi avtomati • priložnostne prodaje <p>2. Potrošnikove pravice:</p> <ul style="list-style-type: none"> • varstvo potrošnikov • kdo je potrošnik • varstvo potrošnika • cilji varstva potrošnikov • načela varstva potrošnikov • vloga države in organizacij potrošnikov
--	---

Oglasi in zaščita potrošnika

Izdelki in storitve se ne prodajajo kar sami, za njihovo umeščanje na trg skrbi oglaševanje.

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • primerjajo različne načine oglaševanja in oglasov, • znajo razbrati bistvo v sporočilu oglasa, • prepoznajo informativne, zavajajoče in z informacijami prenasočene oglase, • kritično sprejemajo sporočila oglasov, • preudarijo, ali ponujeni izdelek potrebujejo ali ne, • oblikujejo oglas za neki izdelek ali storitev. 	<p>1. Razvrstitev oglasov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • informativni • priporočilni • primerjalni <p>2. Koristnost oglasov</p> <p>3. Učinki oglasov</p> <p>4. Potrošnikova osveščenost</p> <p>5. Otroci in oglasi</p>

Načrtovanje nakupov

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • spoznavajo pomen načrtovanja nakupov, • se seznaniijo z načini načrtovanja nakupov. 	<p>1. Načrtovanje nakupov; načrtovani – nenačrtovani nakupi</p> <p>2. Časovna razvrstitev nakupov</p>

Izbor in nakup tekstilnih izdelkov

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • utemeljijo svoje potrebe in želje po obleki, • znajo ovrednotiti modne nakupe, 	<p>1. Osnovna osebna garderoba</p> <p>2. Preudarno nakupovanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nakupne informacije

<ul style="list-style-type: none"> osvajajo model razumnega nakupovanja, poznajo simbole za nego in vzdrževanje ter znajo razbrati informacije z obesnega lističa. 	<ul style="list-style-type: none"> sestava tkanine/pletenine lastnosti tkanine 3. Simboli za nego in vzdrževanje tekstilnih izdelkov
--	--

Nega in vzdrževanje tekstilnih izdelkov

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> ponovijo pomen oznak za vzdrževanje perila glede na oznake, ki jih razberejo z obesnega lističa, razvrščajo perilo po barvni obstojnosti, določajo temperaturo pralne kopeli za posamezno vrsto perila, razpravljajo o reklamnih sporočilih in kakovosti pralnih sredstev, izvajajo vzdrževanje svojih oblačil. 	<p>1. Pranje in sušenje:</p> <ul style="list-style-type: none"> navodila za pranje pralni stroj pralna sredstva pralna kopel temperatura pralne kopeli okolju prijazna pralna sredstva ožemanje perila sušenje perila <p>2. Likanje:</p> <ul style="list-style-type: none"> navodila za likanje likalnik likalna miza/deska

Obutev

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> utemeljijo pomen zdrave obutve, po namembnosti izbirajo prave materiale za nakup obutve, utemeljijo pomen vzdrževanja obutve. 	<p>1. Obutev</p> <p>2. Vzdrževanje obutve</p>

6. RAZRED

3.3 Modul: Bivanje in okolje

Ekološko osveščen potrošnik

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> razmišljajo o pravilnem ravnanju z odpadki, spoznajo pravilno ravnanje z odpadki, poznajo razloge za onesnaženost v okolju poznajo ekološko čiščenje. 	<p>1. Pravilno ravnanje z odpadki</p> <p>2. Varčna uporaba energije</p> <p>3. Onesnaževanje okolja:</p> <ul style="list-style-type: none"> zeleno nakupovanje ekološko čiščenje

	<ul style="list-style-type: none"> • testi • pesticidi v našem vsakdanjem življenju • boljši zrak v našem domu in okolju
--	---

Proizvodnja

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • obrazložijo pojma proizvodnja in poraba, • poiščejo informacijo o proizvodih in storitvah, • se učijo o vplivih porabe na okolje in analizirajo možnosti in načine, s katerimi bi lahko sami prispevali k izboljšanju okolja – razvijajo prijazen vzorec obnašanja do okolja, • razvijajo kritičen in odgovoren odnos do potrošništva, • predstavijo storitvene obrate v svojem kraju. 	<p>1. Proizvodnja in poraba</p> <ul style="list-style-type: none"> • kaj moramo vedeti o izdelkih • kaj moramo vedeti o storitvah • storitve: <ul style="list-style-type: none"> ☐ osebne storitve ☐ komunalne storitve ☐ telekomunikacijske storitve ☐ druge storitve (finančne, intelektualne, svetovalne) <p>2. Potrošnik in obveznosti</p>

3.4 Modul: Hrana in prehrana

Hrana in prehrana

Zdrava prehrana je eden od pogojev dobrega psihičnega in fizičnega počutja človeka. Ustrezno sestavljeni dnevni obroki hrane zadovoljujejo človekove potrebe po hranljivih snoveh in energiji, potrebni za rast, razvoj in opravljanje življenjskih funkcij. Te potrebe so navedene v priporočilih zdrave prehrane. Z analizo lahko ugotovimo, koliko so v naši prehrani ta priporočila upoštevana. Pomanjkanje in prevelike količine hranljivih snovi privedejo do poslabšanja zdravstvenega stanja.

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
<p>Učenci:</p> <ul style="list-style-type: none"> • razumejo priporočila zdrave prehrane, • interpretirajo prehrambne navade, • spoznajo nekatere načine prehranjevanja, • analizirajo človekove potrebe po hranilni in energijski vrednosti, • izdelajo oglasni material: plakat, članek za šolsko glasilo, prispevek za šolski radio o šolski prehrani. 	<p>1. Hrana</p> <p>2. Prehrana:</p> <ul style="list-style-type: none"> • uravnotežena • zdrava • varna • varovalna

Označevanje živil

Razumevanje oznak na živilih je pomemben del odločanja za nakup. Podatki, zapisani v deklaraciji na živilu, opredeljujejo kakovost živila in rok uporabe, do kdaj je njegova kakovost nespremenjena. Z

zapisom o sestavi živila lahko potrošniki izbirajo sebi primerna živila. Znaki na embalaži živila lahko opredeljujejo tudi kakovost živila ali pa se pojavljajo le kot blagovna znamka.

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • razumejo informacije, ki jih razberejo iz deklaracije, • razlikujejo znake kakovosti, • poznajo pojem blagovne znamke, • zasnujejo in dopolnjujejo zbirko znakov kakovosti in blagovnih znamk. 	1. Deklaracije <ul style="list-style-type: none"> • zapis informacij na deklaraciji • rok uporabe 2. Znaki kakovosti <ul style="list-style-type: none"> • blagovna znamka • znak kakovosti

Higiena prehrane

Pri delu z živilom se moramo zavedati, da so ta zaradi svoje sestave primerno gojišče za mnoge mikroorganizme. Da jim preprečimo vstop, rast in razvoj v živilih, moramo biti pozorni ne le na kakovost živil, temveč tudi na načine dela, s katerimi mnogokrat preprečimo okužbo živil in posledično zastrupitev človeka, ki okuženo hrano zaužije.

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • razumejo pomen pravilnega shranjevanja živil, • razumejo pravilen način dela z živilom, • spoznajo znake zastrupitev s hrano in osnovno ukrepanje v teh primerih. 	1. Higiena pri delu z živilom 2. Kupovanje in shranjevanje živil 3. Higiena pri pripravi živil 4. Okužba živil: <ul style="list-style-type: none"> • mikroorganizem • okužba • zastrupitev s hrano

Mehanska in toplotna obdelava živil

Živila, razen sadja in zelenjave, največkrat pripravljamo za uživanje s toplotnimi postopki. S temperaturnimi spremembami ter z dodajanjem vode in maščobe vplivamo na fizikalne, kemijske in senzorne lastnosti pripravljenih živil in jedi. Pravilen izbor postopka obdelave živil zagotavlja večjo hranilno vrednost, pravilen način priprave in ponudbe jedi pa oblikuje tudi boljše senzorične lastnosti.

OPERATIVNI CILJI	VSEBINE
Učenci: <ul style="list-style-type: none"> • razvrščajo živila v skupine glede na hranljive snovi, • ustrezno sestavijo jedilnik za različne obroke in različne priložnosti, 	1. Živila: <ul style="list-style-type: none"> • žita in žitni izdelki • maščobna živila • sladkor

<ul style="list-style-type: none"> • interpretirajo spremembe hranljivih in zaščitnih snovi v času mehanske in toplotne obdelave, • analizirajo lastnosti živil, ki jih uporabljamo pri pripravi, • znajo pri svojem delu uporabljati kuharske knjige, recepte, • usvajajo spretnosti priprave in postrežbe hrane, • pri pripravi hrane organizirajo svoje delo po načelih higienskega minimuma, • poznajo pripomočke in aparate za obdelavo živil in pripravo hrane, • poznajo kuhhalno in servirno posodo in pribor, • pripravljajo pogrinjke za različne priložnosti, • usvajajo primerno obnašanje pri jedi. 	<ul style="list-style-type: none"> • jajca • ribe • mleko in mlečni izdelki • meso in mesni izdelki • sadje in zelenjava <p>2. Hranilne snovi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • zaščitne snovi • voda <p>3. Osnovni kuharski postopki:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuhanje • pečenje • cvrenje • dušenje <p>4. Pokušanje jedi</p> <p>5. Senzorične lastnosti jedi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • videz • vonj • okus • konsistenca
---	---

4 STANDARDI ZNANJA

Pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela in z ustrezno didaktično izvedbo pouka naj učitelj vsebine in metodične pristope prilagodi tako, da bodo učenci dosegli standarde znanja. Ti izhajajo iz splošnih in operativnih ciljev in vsebin učnega načrta. Standardi znanja, ki jih bodo učenci dosegali v različnem obsegu in na različnih taksonomskih stopnjah, so zapisani po posameznih modulih, minimalni standardi pa so zapisani v **poudarjenem tisku**.

4.1 Standardi znanja drugega vzgojno-izobraževalnega obdobja

Modul EKONOMIKA GOSPODINJSTVA

Po predelani snovi učenec:

- **razlikuje med domom in družino,**
- **našteje možne nesreče doma, interpretira in zna uporabiti varnostna navodila v vsakdanjem življenju,**
- **pozna in opredeli čustvene, intelektualne in socialne potrebe otrok, mladine, odraslih in starejših oseb,**
- **pozna in razume fizične, socialne, čustvene in potrebe,**
- **pozna in razume pomen zdravja in zdravih navad,**
- razume in interpretira pomen prehrane za zdravje,
- obrazloži pomen osebne, družinske in javne higiene,
- **pozna vire za zadovoljevanje potreb,**
- našteje in predstavi pomen virov za zadovoljevanje potreb,
- razumno odloča o uporabi virov,
- **razume omejenost virov in preudarno uporabo virov,**
- razume porabo kot zadovoljevanje potreb,
- razlikuje med časom za učenje, časom za delo, prostim časom, časom za počitek in časom za praznovanja,
- izdela načrt za izvajanje delovne naloge in ovrednoti pomen organizacije dela,
- se seznani z različnimi načini plačevanja in oblikami denarja skozi pojme: kovanci, bankovci, knjižni denar, osebni račun,
- **pozna oblike denarja,**
- **ve, da ima denar različne funkcije,**
- **razlikuje med prihodki in odhodki,**

- **pozna gotovinski in negotovinski način plačevanja,**
- pozna in interpretira različne funkcije denarja: menjalniški posrednik, hranilec vrednosti, mera vrednosti, plačilno sredstvo, delnice,
- izdelava finančni načrt letnih stroškov (npr.: za učenčevo obutev, obleko ipd.) ter razlikuje med prihodki in odhodki,
- ovrednoti pomen varčevanja ter razvije pogled na denar in odnos do njega.

Modul TEKSTIL IN OBLAČENJE

Po predelani snovi učenec:

- **loči naravna in umetna vlakna,**
- našteje in ovrednoti rastlinska, živalska in umetna vlakna,
- loči vlakna s čuti: otip, vid,
- loči tkanine s čuti: otip, vid,
- loči osnovne tkalske vezave in jih uporablja pri izdelavi praktičnega izdelka,
- izdelava vzorčno mapo,
- **pozna oblačila glede na namembnost,**
- pozna oblike, namembnost in lastnosti oblačil,
- **razlikuje med oblačili za različne priložnosti,**
- zna predlagati najprimernejšo barvo, vzorec, vrsto blaga in linijo oblačila za neko osebo,
- skicira model svojega oblačila za izbrano priložnost,
- utemelji pomen zdrave obutve,
- **pozna vrste in namembnost obutve glede na zdravje,**
- ovrednoti materiale za obutev,
- zna vzdrževati obutev,
- pozna svoje potrebe po ustreznem oblačilu,
- zna razumno nakupovati in ovrednotiti modne nakupe,
- pozna vzdrževanje obleke po navodilih s konfekcijskega lističa,
- **pozna in razbere osnovne informacije s konfekcijskega lističa,**
- določi pomen in način načrtovanja nakupov,
- **ve, da je treba nakupe načrtovati,**
- loči tipe trgovin,
- interpretira prednosti in pomanjkljivosti različnih oblik nakupov,
- določi pomen varstva potrošnikovih pravic,
- **pozna vlogo potrošniških pravic,**

- **pozna osnovno sporočilo oglasa oziroma ga zna razbrati,**
- ovrednoti oglase in jih zna kritično sprejemati,
- zna pretehtati potrebnost ponujenega izdelka,
- razume pomen oznak in simbolov za nego in vzdrževanje perila,
- **pozna osnovne simbole vzdrževanja perila,**
- zna razvrstiti perilo pred pranjem glede na barvno obstojnost, tekstilno surovino in namen ter zna določiti temperaturo pralne kopeli,
- **razume oznake za vzdrževanje perila,**
- **pozna in razlikuje različna pralna sredstva ter njihov vpliv na okolje.**

Modul HRANA IN PREHRANA

Po predelani snovi učenec:

- razume povezanost prehrane in zdravja,
- **ve, da je za zdravje in dobro fizično počutje pomembna zdrava prehrana,**
- pojasni pojma zdrava in uravnotežena prehrana,
- **opiše potrebe človeka po hranilnih snoveh (našteje hranilne snovi) in energiji glede na telesno dejavnost, spol, starost,**
- izračuna in primerja potrebe energijskih vrednosti pri telesno dejavnem človeku in v času počitka,
- pozna drugačne načine prehranjevanja na osnovi zdravstvenih, kulturnih ali drugih razlogov,
- pozna živila na osnovi hranilnih snovi in jih zna razvrstiti tudi po hranljivih vrednostih,
- **pozna živila na podlagi hranilnih snovi in jih zna razvrstiti na beljakovinska, ogljikohidratna in maščobna,**
- **navede zaščitne snovi in našteje živila, ki jih vsebujejo največ,**
- pojasni pomen zaščitnih snovi,
- **navede način shranjevanja posameznih živil,**
- utemelji pravilen način shranjevanja posameznih živil,
- **pozna osnovne kuharske postopke,**
- **pozna kuhalno in jedilno posodo,**
- **zna ravnati z jedilnim in kuharskim priborom,**
- pojasni osnovne kuharske postopke,
- razloži spremembe v živilu v času kuharskega postopka,
- našteje in pojasni senzorične lastnosti živil in jedi,
- **pozna osnovni pogrinjek,**

- pravilno pripravi pogrinjek za različne obroke,
- **pozna pravilno obnašanje pri jedi,**
- interpretira dobre prehranske navade,
- navede razlike med fizikalnimi, kemijskimi in biološkimi postopki konzerviranja živil,
- navede prednosti in pomanjkljivosti posameznih postopkov konzerviranja v gospodinjstvu,
- našteje konzervirana živila in jih zna pripraviti za uživanje,
- **pozna osnovno higieno pri delu z živili,**
- **pozna posledice ne higienskega dela z živili,**
- razloži pomen higiene pri delu z živili,
- opiše znake kvarjenja živil (mesa, kruha, mlečnih izdelkov, sadja, zelenjave),
- **našteje znake zastrupitev s hrano,**
- **pozna posledice neustreznega roka uporabe živil,**
- **razbere osnovne informacije iz deklaracije na embalaži živil,**
- našteje in razloži posamezne podatke na embalaži živil,
- pojasni pomen znakov kakovosti,
- **pozna dobre prehranske navade,**
- **zna pripraviti celodnevni jedilnik na podlagi hranilnih in energijskih potreb ob upoštevanju načel zdrave prehrane.**

Modul BIVANJE IN OKOLJE ter STANOVANJE

Po predelani snovi učenec:

- **pozna in zna uporabiti čistila in čistilne pripomočke za vzdrževanje in nego stanovanja,**
- **se zaveda posledic onesnaževanja okolja,**
- razume vpliv čistil na okolje,
- **razlikuje med pojmom poraba in proizvodnja,**
- pozna različne vrste proizvodnje,
- predstavi storitvene obrate v svojem kraju.

5 DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

5.1 Uresničevanje ciljev predmeta

Poučevanje in učenje gospodinjstva temeljita na splošnodidaktičnih načelih in specialnodidaktičnih metodah. Pri splošnodidaktičnih načelih so poudarjene metode praktičnega dela in razvijanja spretnosti, metoda problemskega pouka, metoda projektnega dela in metoda terenskega dela (ogledi in ekskurzije).

Pouk gospodinjstva temelji na načelu nazornosti, pri čemer se novo znanje podkrepi z nazornim primerom in ponazoritvijo (karikatura, slika, fotografija, videoposnetek idr.). Pri izvajanju pouka so dejavnosti načrtovane tako, da učenci v delavniških oblikah pridobivajo in preverjajo svoje znanje. Pri tem se učenci povezujejo v pare ali manjše skupine (po tri ali pet učencev).

Učenci izvajajo različne aktivnosti: izdelujejo plakate, urejajo zbirke, predstavljajo svoje zamisli, tako da opisujejo, skicirajo, rišejo (npr. opremo sobe, stanovanja, hiše, modne zamisli, praznovanja, obdarovanja idr.) Učenci se pri svojem delu navajajo tudi na uporabo drugih živih virov, tako pridobivajo informacije od družinskih članov in znancev, ki jim posredujejo znanja o navadah, praznovanjih, načinih oblačenja, šolanja, prehranjevanja, duhovitih prigodah in šalah, zbadljivkah, rimah ipd. Iz pridobljenih podatkov in znanj pripravijo kratke zapise, pri čemer se urijo v zapisovanju opažanja s ključnimi besedami. Druge praktične dejavnosti so tudi konkretni preizkusi (priprava in serviranje jedi, izdelava, nega in vzdrževanje tekstilnih izdelkov ipd.), delo z gospodinjstskimi orodji, pripomočki in stroji. Na koncu pouka gospodinjstva je priporočljivo povzeti ključne vsebine, učence spodbuditi k ustnemu poročanju o izvedenem delu in ugotovitvah ob predstavitvi njihovih izdelkov.

Pri izvajanju pouka navajamo še nekaj spodbud za didaktično pestrejši pouk:

- pri razpravljanju o neki temi ali vprašanju je koristno uporabiti tudi viharjenje možganov, izvajati krožne pogovore in delovati v brenčečih skupinah,
- pri predstavljanju izdelkov in rezultatov delavnice se lahko uporabijo različni pripomočki, kot so razstavni pano, posterji, kartotečni listi idr.,
- načini predstavitev delavnice so lahko tudi prikazi pripravljanja in serviranja jedi, nekega delovnega postopka dela oziroma opravil,
- učenci naj uporabljajo pestre vire, kot so časopisi, letaki in brošure, e-gradiva,
- pri pouku lahko vključujemo tudi fotografiranje, snemanje (avdio, video) organiziranje TV-oddaj.

5.2 Individualizacija in diferenciacija

Učencem glede na zmožnosti in druge posebnosti prilagajamo pouk (notranja diferenciacija) gospodinjstva tako v fazah načrtovanja, organizacije in izvedbe kot pri preverjanju in ocenjevanju znanja. Pri tem smo še posebej pozorni na specifične skupine in posameznike; vzgojno-izobraževalno delo temelji na konceptih, smernicah in navodilih, sprejetih na Strokovnem svetu RS za splošno izobraževanje:

- Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci,²
- Učne težave v osnovni šoli: koncept dela,³
- Otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja: navodila za prilagojeno izvajanje programa osnovne šole z dodatno strokovno pomočjo,⁴
- Smernice za izobraževanje otrok tujcev v vrtcih in šolah.⁵

5.3 Medpredmetno povezovanje

Upravljanje virov, ki so na voljo posamezniku in družinam za zadovoljevanje osnovnih življenjskih potreb, je temelj štirih področij, ki jih obravnavamo pri pouku gospodinjstva v osnovni šoli v učnih modulih. Predmet gospodinjstvo v okviru modulov pokriva družboslovno in naravoslovno področje. Dejavnosti v okviru gospodinjkega izobraževanja se morajo neposredno navezovati na okolje, v katerem učenci živijo.

Predmet gospodinjstvo se medpredmetno povezuje prav z vsemi obveznimi predmeti ter s čezpredmetnimi vsebinami, na primer z zdravstveno, okoljsko in medkulturno vzgojo idr., in sicer multidisciplinarno in interdisciplinarno. Te povezave so lahko vertikalne, horizontalne, delne ali celovite. Za uspešno in učinkovito medpredmetno povezovanje je zelo pomembno strokovno sodelovanje vseh pedagoških delavcev v šoli, pomembna pa sta tudi načrtovanje in izvajanje medpredmetnih povezovanj na ravni aktivov in predvsem celotne šole.

² Sprejeto na 25. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 2. 1999.

³ Sprejeto na 106. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 11. 10. 2007.

⁴ Sprejeto na 57. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 17. 4. 2003.

⁵ Sprejeto na 123. seji Strokovnega sveta RS za splošno izobraževanje 18. 6. 2009.

Predlagani tematski sklopi ponujajo možnost učiteljem gospodinjstva in drugih predmetov, da lažje in učinkovitejše uresničujejo medpredmetno povezovanje. Namesto razredov in predmetov so zapisane predlagane vsebine in dejavnosti ter primerna starost učencev.

TEMATSKI SKLOP: Hrana in prehrana

TEMA	Primerna starost učencev	Aktivnosti	Vsebine
Proizvodnja in kupovanje živil	od 6. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> • obisk živilskopredelovalnih obratov/tovarn, • spremljanje živil na poti od proizvodnje do prodajnih polic, • analiza živil, • spoznavanje z aditivi, • izdelovanje živil, • pregled in analiza družinskega nakupovalnega seznama; 	<ul style="list-style-type: none"> • značilnosti in namembnost živil, • izdelava in konzerviranje živil;
Gensko spremenjena živila	od 14. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> • iskanje in analiza informacij na temo gensko spremenjenih živil, • analiza označevanja tovrstnih izdelkov, • primerjalna analiza; 	<ul style="list-style-type: none"> • znanje o izvoru in procesu izdelave, pridobivanja tovrstnih izdelkov, • poročila različnih organizacij;
Uravnotežena prehrana	od 6. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> • zbiranje informacij o naših prehranskih navadah, • primerjava različnih prehranskih navad, • zbiranje receptov za uravnoteženo prehrano, • poznavanje vrst hrane na podlagi skupin živil, • hrana in čutila; 	<ul style="list-style-type: none"> • pojem uravnotežene prehrane, • prehranjevalna piramida, • učinek hrane na zdravje in kakovost življenja;
Označevanje	od 6. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> • zbiranje, razvrščanje, analiziranje itd. različnih označb (nalepk); 	<ul style="list-style-type: none"> • označevanje: kako poteka in zakaj;
Higienski standardi pri obdelavi hrane	od 6. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> • obisk raznih veleblagovnic, restavracij ipd. in opazovanje priprave in obdelave hrane; 	<ul style="list-style-type: none"> • predpisi za konzerviranje in obdelavo hrane;
Pomembna vloga zajtrka pri dobrem počutju	od 6. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> • analiza našega zajtrka, • recepti za zdrav zajtrk. 	<ul style="list-style-type: none"> • zajtrk.

TEMATSKI SKLOP: Oglaševanje in mediji

TEMA	Primerna starost učencev	Aktivnosti	Vsebine
Oglaševanje in mediji	od 10. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> • učenje razlikovanja med podajanjem informacij in oglaševanjem, • primerjava predstavitev iste novice v različnih medijih, 	<ul style="list-style-type: none"> • zgodovina in razvoj medijev, • osnovni mediji: radio, TV, tiskani mediji,

		<ul style="list-style-type: none"> • merjenje časa, ki ga oglaševanju namenjajo različni programi; 	svetovni splet, <ul style="list-style-type: none"> • oglaševalska pravila, • vrste oglaševanja, • potrošniške pravice in mediji;
Prodajanje sanj	od 10. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> • analiza oglasov, • oblikovanje oglasov; 	<ul style="list-style-type: none"> • sredstva in elementi, ki se uporabljajo v oglaševanju;
Oglaševalsko zapeljevanje in zavajanje	od 14. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> • spremljanje oblikovanja oglasa od začetka do konca, • iskanje primerov zavajanja: primerjava oglaševalskega izdelka s pravim izdelkom; 	<ul style="list-style-type: none"> • oglaševalske zvijače, • upoštevanje oglaševalskih zakonov;
Blagovne znamke	od 8. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> • analiza blagovnih znamk, ki se jih najbolj oglašuje, • analiza razvoja blagovne znamke v določenem časovnem obdobju, • razmišljanje o vzrokih za pojavnost blagovnih znamk v športu; 	<ul style="list-style-type: none"> • koncept blagovne znamke, • javna podoba blagovnih znamk, • oglaševanje in šport;
Analiza oglasov v tiskanih medijih	od 12. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> • analiza oglasov v različnih vrstah časopisov in revij (v modnih, športnih revijah ipd.), • šolska glasila; 	<ul style="list-style-type: none"> • zgodovina in razvoj oglaševalskih plakatov, • tehnike in elementi, ki se uporabljajo v tiskanih medijih;
Analiza oglasov v radijskih in televizijskih medijih	od 12. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> • analiza televizijskih in radijskih programov, • analiza radijskih in televizijskih oglasov: jezik, zvok, glasovi, čas itd., • zavajajoči oglasi, • obisk radijske ali televizijske postaje, oglaševalske agencije ipd., • šolski radio; 	<ul style="list-style-type: none"> • zgodovina in razvoj oglasov v radijskih in televizijskih medijih, • tehnike in elementi, ki se jih uporablja pri radijskem in televizijskem oglaševanju;
Nova oglaševalska orodja	od 12. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> • raziskava oglaševanja na svetovnem spletu in različnih načinov tovrstnega oglaševanja (pojavnna okna, ki se samodejno pojavljajo na zaslonu itd.), • oglaševanje v televizijskih nadaljevalkah in radijskih oddajah; 	<ul style="list-style-type: none"> • zgodovina in razvoj oglaševanja na svetovnem spletu, • tehnike in elementi, ki se jih uporablja pri oglaševanju na svetovnem spletu;
Oglaševanje v revijah, namenjenih otrokom in mladini	od 12. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> • analiza oglaševalskih vsebin in podob v revijah, namenjenih mladim; 	<ul style="list-style-type: none"> • podoba mladine v oglaševanju.
Oglaševanje v športu	od 10. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> • analiza oglaševanja na športnih dogodkih, • sestava seznama znanih osebnosti, ki oglašujejo, • sestava seznama blagovnih znamk, ki se jih oglašuje v športu. 	

TEMATSKI SKLOP: Zdravje in varnost

TEMA	Primerna starost učencev	Aktivnosti	Vsebine
Nevarni izdelki	od 8. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> spoznavanje simbolov, ki označujejo nevarne izdelke, izvajanje preprostih poskusov z namenom testiranja varnosti določenih izdelkov, primerjalna analiza varnosti in označevanja različnih nevarnih izdelkov (varnostni ventili in drugi pripomočki, opozorilna sporočila, simboli itd.); 	<ul style="list-style-type: none"> označevanje nevarnih izdelkov, simboli, ki označujejo varnost izdelkov, varnostni ventili in drugi pripomočki;
Nesreče pri delu in prostočasnih dejavnostih	od 6. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> odkrivanje, kakšne nesreče se lahko zgodijo doma in zakaj, izdelava priročnika z varnostnimi opozorili; 	<ul style="list-style-type: none"> varnostni predpisi doma in na mestih, namenjenih aktivnostim v prostem času;
Varnost izdelkov, blaga in storitev	od 12. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> obisk uradov, ki se ukvarjajo z nadzorom varnosti izdelkov, in opazovanje njihovih postopkov, obisk bolnišnice ali zdravstvenega doma z namenom, da bi odkrili nesreče zaradi nevarnih izdelkov. 	<ul style="list-style-type: none"> nadzor varnosti izdelkov, sistem nujne pomoči.

TEMATSKI SKLOP: Ekološka poraba

TEMA	Primerna starost učencev	Aktivnosti	Vsebine
Ekološka poraba	od 12. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> ogled filmov o posledicah čezmerne rabe virov, ustanovitev t. i. okoljevarstvene agencije (v okviru projektnega dela), ki si bo prizadevala za uvajanje odgovornega in spoštljivega odnosa do okolja, obisk okoljevarstvenih organizacij in pogovori s sodelujočimi, zbiranje informacij in analiza t. i. zelenih blagovnih znamk, izdelava smernic za nakupovanje z upoštevanjem okoljevarstvenih meril, izvajanje preprostih poskusov (npr. kisli dež, barve, onesnaževalci okolja); 	<ul style="list-style-type: none"> vpliv potrošništva na okolje, okoljevarstvena gibanja, recikliranje, vnovična uporaba in količinsko zmanjševanje, ekološko označevanje, predpisi za varstvo okolja, trajnostna poraba;
Embalaža	od 6. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> spoznavanje embalaže in pakiranja, ločevanje odpadkov, zbiranje informacij o plastiki; 	<ul style="list-style-type: none"> zgodovina stekla, papirja, plastike, pločevine, kaj spada v koš za smeti;
Količinsko zmanjševanje, vnovična	od 6. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> obisk obrata za recikliranje in tovarn, sajenje rastlin, dreves, na vrtu itd., recikliranje papirja, 	<ul style="list-style-type: none"> recikliranje, vnovična uporaba in količinsko zmanjševanje.

uporaba in recikliranje		<ul style="list-style-type: none"> • izdelava igrač in drugih orodij iz odpadkov, • varčno ravnanje z vodo, • izdelovanje komposta iz organskih snovi, • odpadna žarišča (določanje tistih predelov mesta, šole in okoliša, ki jih močno onesnažujejo hrup, odpadki itd.), • obisk občinskega odpada in pogovor z odgovornimi osebami; 	
Kupovanje izdelkov z upoštevanjem ekoloških meril	od 12. leta starosti	<ul style="list-style-type: none"> • raziskovanje posledic porabe v domačem okolišu, • nakupovanje z upoštevanjem ekoloških/okoljevarstvenih meril. 	

5.4 Preverjanje in ocenjevanje znanja

Pri gospodinjstvu naj bi bil pouk zasnovan kot celovit in ustvarjalen proces, ki ne vključuje le prenašanja vnaprej pripravljenih vsebin, znanj in postopkov od učitelja na učenca, marveč usposablja učence za samostojno pridobivanje ter vrednotenje, usvajanje, utrjevanje in nadgrajevanje znanja. To med drugim pomeni, da si ob spoznavanju vsebin znajo in upajo sami zastavljati vprašanja, da raziskujejo, eksperimentirajo, iščejo povezave, kritično presojo in odkrivajo zakonitosti.

Preverjanje in ocenjevanje znanja je pomemben in integralni del pouka. Preverjanje znanja je hkrati ugotavljanje doseganja standardov znanja in **napredovanja učencev pri pridobivanju** znanja, veščin in spretnosti, kar daje povratno informacijo učencu, učitelju in staršem, hkrati pa spodbuja k aktivnemu ustvarjalnemu delu.

Nekateri od glavnih elementov učnega procesa, ki naj se jih ugotavlja pri preverjanju in ocenjevanju znanja, so tudi:

- razumevanje učnih vsebin,
- zmožnost uporabe znanja v novih razmerah,
- analiza znanja z različnih vidikov,
- povezovanje na nov način,
- kritična presoja,
- zmožnost opazovanja, primerjave in razvrščanja,
- sklepanje in utemeljevanje sklepov,
- eksperimentiranje,
- analiza napak,

- predvidevanje,
- zasnova modelov,
- izdelki,
- ukvarjanje z različnimi vprašanji in njihovo reševanje.

K temu se doda še:

- sposobnost iskanja in uporabe virov,
- zmožnost predstavitve zamisli,
- sodelovanje z okolico itn.

Učitelj z oceno ovrednoti doseganje ciljev in standardov znanja iz učnega načrta. Kriteriji za ugotavljanje stopnje doseganja znanj, procesov, veščin, spretnosti učitelj oblikuje z opisi na petstopenjski lestvici. Kriteriji izhajajo iz učnih ciljev in standardov znanj ki so zapisani po posameznih modulih. Načini ocenjevanja pri predmetu gospodinjstvo so:

- s praktičnim delom ali izdelkom,
- z eksperimentalnim delom,
- ustno,
- pisno,
- s projektnim delom,
- s seminarsko nalogo.

5.5 Informacijska tehnologija

V skladu s sodobnimi didaktičnimi pristopi je potrebna uporaba informacijske tehnologije (IT) v vseh fazah vzgojno-izobraževalnega procesa. Uporaba IT v vzgojno-izobraževalnem procesu ponuja raznovrsten nabor orodij in virov informacij, ki se lahko uporabljajo neposredno pri pouku ali kot dopolnilna izobraževalna in učna gradiva. Izvedba pouka gospodinjstva naj vključuje uporabo IT in obsega pomoč računalnika pri vzgojno-izobraževalnemu procesu povsod tam, kjer je to mogoče in smiselno.

Računalnik kot učni pripomoček je pomemben za pedagoško učinkovitejši proces ter za boljše doseganje ciljev in standardov znanj pri pouku gospodinjstva. Prednost uporabe informacijske tehnologije pri pouku gospodinjstva je, da lahko v nekaterih primerih bolje in bolj nazorno prikažemo

nekatero elemente pouka in tako lahko nadomestimo tudi drage praktične vaje oziroma prikaze. Tako po vsebinski kot didaktično-metodični strani uporaba IT pri pouku gospodinjstva nima omejitev.

Tipi učnih ur z uporabo IT so lahko:

- uvodne učne ure,
- učne ure pridobivanja nove snovi,
- učne ure za dopolnitev učne snovi,
- učne ure ponavljanja, urjenja in utrjevanja učne snovi,
- kombinirane učne ure,
- učne ure za preverjanje in ocenjevanje znanja.

Da bo vzgojno-izobraževalni proces učinkovitejši, za učence pa nazornejši, predlagamo, da učitelj pri izvedbi učnih ur pri pouku gospodinjstva uporablja IT za:

- predstavitev z uporabo različnih orodij (interaktivna tabla, elektronske prosojnice ipd.),
- uporabo različnih vrst aplikacij (izobraževalne igre),
- didaktično zasnovane programe za pouk gospodinjstva (s področja ekonomike, tekstila, prehrane, bivanja in okolja ter vzgoje potrošnika),
- uporabo različnih vrst informacij in virov na CD-ROM-ih ali na spletu, kot so na primer enciklopedije in druga interaktivna gradiva,
- DVD-posnetke ali izobraževalne posnetke na spletu,
- e-gradiva (e-učbeniki, e-revije, didaktična e-gradiva),
- uporabo različnih vrst informacij na tematskih spletnih straneh,
- uporabo digitalnega fotoaparata/kamere ipd.

5.6 Domače naloge

Učitelj gospodinjstva presodi, pri uresničevanju katerih ciljev in vsebin je domača naloga za učence smiselna in koristna. Učitelj naj posreduje učencem domače naloge, ki so neposredno povezane s poukom in učnimi vsebinami. Učenci naj domače naloge opravijo samostojno po rednem šolskem delu.